

162. sz. Egyezmény

az azbeszt használatánál fennálló biztonságról

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1986. június 4-én hetvenkettedik ülészakára ült össze,

Figyelembe véve a vonatkozó nemzetközi munkaügyi Egyezményeket és Ajánlásokat, különös tekintettel A foglalkozási eredetű rákról szóló 1974. évi Egyezményre és Ajánlásra, A munkakörnyezetről (levegőszennyeződés, zaj és rezgés) szóló 1977. évi Egyezményre és Ajánlásra, A munkavédelemről szóló 1981. évi Egyezményre és Ajánlásra, A foglalkozásegészségügyi szolgálatokról szóló 1985. évi Egyezményre és Ajánlásra; A foglalkozási betegségek 1980-ban módosított jegyzékére, amely Az üzemi balesetek esetén járó ellátásokról szóló 1964. évi Egyezmény mellékletét képezi, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal által 1984-ben *Az azbeszt használatánál fennálló biztonságra vonatkozó helyes gyakorlat kézikönyvére*, amely a nemzeti politikák alapelveit és a nemzeti szintű cselekvést alapozza meg,

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el az azbeszt használatánál fennálló biztonságra vonatkozóan, amely kérdés az ülészak napirendjének negyedik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Egyezmény formájában adja közre,

a mai napon, 1986. június 24-én elfogadja az alábbi Egyezményt, amely „Az azbeszt használatánál fennálló biztonságáról szóló 1986. évi Egyezmény” néven idézhető:

I. RÉSZ. HATÁLY ÉS MEGHATÁROZÁSOK

1. cikk

1. A jelen Egyezményt minden olyan tevékenységre alkalmazni kell, amelynél a munkavállalók a munka során azbesztexpozíciónak vannak kitéve.

2. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam, az érdekelt munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel történt konzultációk után, valamint a felmerülő egészségügyi kockázatok és az alkalmazott biztonsági intézkedések értékelése alapján, a gazdasági tevékenység meghatározott ágazatait vagy egyes vállalatokat az Egyezmény bizonyos rendelkezéseinek alkalmazásából kizárhat, miután meggyőződött arról, hogy ezek alkalmazása az ilyen ágazatok vagy vállalatok vonatkozásában nem szükséges.

3. Amikor az illetékes hatóság a gazdasági tevékenység meghatározott ágazatainak vagy egyes vállalatoknak kizárásáról dönt, figyelembe kell vennie az expozíció gyakoriságát, időtartamát és szintjét, valamint a munka fajtáját és a munkahelyi körülményeket.

2. cikk

A jelen Egyezmény szempontjából-

- (a) az „Azbeszt” kifejezés a szerpentin csoport közetalkotó ásványaihoz tartozó ásványi szilikátok rostszerű formáját jelenti, azaz a krizolitot (fehér azbeszt), valamint az amfibol csoport hasonló ásványaihoz tartozó hasonló szilikátokat, azaz az aktinolitot, az amozitot (barna azbeszt, cummingtonit-grunérit), az antofillitet, a krokidolitot (kék azbeszt), a tremolitot vagy minden olyan elegyet, amely ezen ásványok közül egyet vagy többet tartalmaz;
- (b) az „Azbesztpor” kifejezés alatt a levegőben lebegő azbesztrészecskék vagy azok a lerakódott azbesztrészecskék értendők, amelyek hajlamosak arra, hogy a munkakörnyezetben a levegőbe kerüljenek;
- (c) a „levegőben lebegő azbesztpor” kifejezés alatt, mérési szempontból, a gravimetrikus kiértékelés vagy ezzel egyenértékű más módszer által mért porrészecskék értendők;
- (d) „belélegezhető azbeszt-rostok” alatt azok az azbesztrostok értendők, amelyek átmérője 3 µm-nél kisebb és amelyek hosszúság-átmérő aránya 3:1-nél nagyobb. Mérés szempontjából csak az 5 µm-nál nagyobb hosszúságú rostokat kell figyelembe venni;
- (e) az „Azbesztexpozíció” kifejezés a levegőben lebegő belélegezhető azbeszt-rostok vagy azbesztpor által okozott, a munka során fennálló expozíciót jelenti, függetlenül attól, hogy azbesztből, vagy azbesztet tartalmazó ásványokból, anyagokból vagy termékekből származik;
- (f) a „munkavállalók” kifejezés magában foglalja a termelősövetkezetek tagjait is;
- (g) a „munkavállalók képviselői” kifejezés a munkavállalók azon képviselőire vonatkozik, akiket a munkavállalók üzemi képviselőiről szóló 1971. évi Egyezménynek megfelelően a nemzeti törvények vagy gyakorlat ilyenek ismernek el.

II. RÉSZ. ALAPELVEK

3. cikk

1. A nemzeti törvényeknek vagy rendelkezéseknek intézkedéseket kell előírniuk a munkavállalók foglalkozási azbesztexpozícióból eredő egészségügyi veszélyeztetettségének megelőzése, ellenőrzése és az ellene való védelme érdekében.

2. A jelen cikk 1. bekezdése értelmében elfogadott nemzeti törvényeket és rendelkezéseket a műszaki haladás és a tudományos ismeretek fejlődésének tükrében időszakonként felül kell vizsgálni.

3. Az illetékes hatóság átmeneti kivételeket engedélyezhet a jelen cikk 1. bekezdése értelmében előírt rendelkezésektől azon feltételeknek megfelelően és azon időhatárokon belül, amelyeket az érdekelt munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel folytatott konzultációk után kell meghatározni.

4. A jelen cikk 3. bekezdése szerinti kivételek engedélyezése során az illetékes hatóságnak biztosítani kell, hogy a munkavállalók egészségének védelme érdekében a szükséges elővigyázatossági intézkedéseket megtegyék.

4. cikk

Az illetékes hatóságnak konzultálnia kell az érdekelt munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel a jelen Egyezmény rendelkezéseinek hatályát biztosító intézkedésekről.

5. cikk

1. A jelen Egyezmény 3. cikke értelmében elfogadott törvények és rendelkezések betartását egy arra szolgáló és alkalmas felügyeleti rendszer útján kell biztosítani.

2. A nemzeti törvényeknek vagy rendelkezéseknek gondoskodniuk kell a jelen Egyezmény rendelkezéseinek hatékony betartását és betartását szolgáló intézkedésekről, a megfelelő büntetéseket is ideértve.

6. cikk

1. A munkaadókat felelőssé kell tenni az előírt intézkedések betartásáért.

2. Amennyiben két vagy több munkaadó tevékenykedik egyidejűleg egyazon munkahelyen, az előírt intézkedések betartása érdekében együtt kell működniük, ennek során egyikük felelőssége sem csökken az általuk alkalmazott munkavállalók egészsége és biztonsága tekintetében. Szükség esetén az illetékes hatóságnak elő kell írnia ezen együttműködés általános módozatait.

3. A munkaadóknak, a munkaegészségügyi és munkabiztonsági hatóságokkal együttműködésben és az érdekelt munkavállalók képviselőivel való konzultáció után, ki kell dolgozniuk a szükséghelyzetekre vonatkozó eljárásokat.

7. cikk

A munkavállalókat, felelősségük határain belül, kötelezni kell a foglalkozási azbesztexpozícióból eredő egészségügyi veszélyeztetettség megelőzésére, korlátozására és a védelemre vonatkozó előírt biztonsági és egészségügyi eljárások betartására.

8. cikk

A munkaadóknak és a munkavállalóknak vagy képviselőiknek, a vállalat valamennyi szintjén, a lehető legszorosabban együtt kell működniük a jelen Egyezmény értelmében előírt intézkedések alkalmazása során.

III. RÉSZ. VÉDŐ- ÉS MEGELŐZŐ INTÉZKEDÉSEK

9. cikk

A jelen Egyezmény 3. cikke értelmében elfogadott nemzeti törvényeknek vagy rendelkezéseknek, az alábbi intézkedések közül egy vagy több révén, elő kell irányozniuk az azbesztexpozíció megelőzését vagy korlátozását:

- (a) olyan munka végzése, amely során az azbesztexpozíció csak megfelelő műszaki ellenőrzést és munkamódszereket előíró szabályok, a munkahelyi egészségügyre vonatkozóan is, megléte esetén fordulhat elő;

- (b) az engedélyezést is magában foglaló különleges szabályok és eljárások előírása az azbeszt vagy bizonyos azbeszttípusok vagy egyes azbesztet tartalmazó termékek használatára, vagy egyes munkafolyamatokra vonatkozóan.

10. cikk

Ott, ahol szükséges a munkavállalók egészségvédelme és ahol az műszakilag megvalósítható, a nemzeti törvényeknek vagy rendelkezéseknek az alábbi intézkedések közül egyet vagy többet elő kell írniuk-

- (a) az azbeszt vagy bizonyos azbeszttípusok vagy egyes azbesztet tartalmazó termékek helyettesítése olyan más anyagokkal vagy termékekkel, vagy olyan alternatív technológiák alkalmazása, amelyek az illetékes hatóság tudományos értékelés szerint hasonlóan ártalmatlanok vagy kevésbé károsak, minden lehetséges esetben;
- (b) bizonyos munkafolyamatok vonatkozásában az azbeszt vagy bizonyos azbeszttípusok vagy egyes azbesztet tartalmazó termékek alkalmazásának teljes vagy részleges tilalma.

11. cikk

1. Meg kell tiltani a krokidolit, valamint ezen rostot tartalmazó termékek használatát.

2. Abban az esetben, ha a helyettesítés ésszerűen nem valósítható meg, az illetékes hatóságot, az érdekelt munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel való konzultáció után, fel kell jogosítani a jelen cikk 1. bekezdésében előírányzott tilalom alóli kivétel engedélyezésére, feltéve, hogy olyan intézkedéseket fogantatosítottak, amelyek biztosítják, hogy a munkavállalók egészségét nem fenyegeti kockázat.

12. cikk

1. Meg kell tiltani az azbeszt bármely formájának porlasztását.

2. Abban az esetben, ha az alternatív eljárások ésszerűen nem valósíthatók meg, az illetékes hatóságot, az érdekelt munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel való konzultáció után, fel kell jogosítani a jelen cikk 1. bekezdésében előírányzott tilalom alóli kivétel engedélyezésére, feltéve, hogy olyan intézkedéseket fogantatosítottak, amelyek biztosítják, hogy a munkavállalók egészségét nem fenyegeti kockázat.

13. cikk

A nemzeti törvényeknek és rendelkezéseknek elő kell írniuk, hogy a munkaadóknak az illetékes hatóság felé be kell jelenteniük, azbesztexpozícióval járó bizonyos fajta munkákat, a hatóság által előírt módon és mértékben.

14. cikk

Az azbesztgyártókat és szállítókat valamint az azbesztet tartalmazó termékek gyártóit és szállítóit felelőssé kell tenni a tartályok és, ahol helyénvaló, a termékek megfelelő

címkezéséért, mégpedig a munkavállalók és az érdekelt felhasználók által könnyen érthető nyelven és módon, az illetékes hatóság előírásainak megfelelően.

15. cikk

1. Az illetékes hatóságnak a munkavállalók azbesztexpozíciójára vonatkozóan határértékeket vagy más, a munkakörnyezet értékelésére szolgáló, expozíciós ismérveket kell előírnia.

2. Az expozíciós határértékeket vagy más expozíciós ismérveket meg kell állapítani és, a technológiai haladás valamint a technológiai és tudományos ismeretek fejlődésének tükrében, időszakonként felül kell vizsgálni és naprakész állapotba kell hozni.

3. Minden olyan munkahelyen, ahol a munkavállalókat azbesztexpozíció éri, a munkaadónak minden alkalmas intézkedést meg kell tennie az azbesztporok levegőbe kerülésének megelőzésére vagy korlátozására, az expozíciós határértékek vagy más expozíciós ismérvek betartásának biztosítására, valamint arra is, hogy az expozíció mértékét ésszerűen megvalósítható alacsony szintre csökkentésék.

4. Abban az esetben, ha a jelen cikk 3. bekezdése értelmében meghozott intézkedések az azbesztexpozíció szintjét nem csökkentik az expozíciós határértékek alá vagy nem biztosítják a jelen cikk 1. bekezdése szerint megszabott más expozíciós ismérvek betartását, a munkaadó köteles, a költségeknek a munkavállalókra való áthárítása nélkül, megfelelő légző-védőkészüléket valamint különleges védőöltözetet biztosítani, ahogyan az szükségessé válik. A légző-védőkészülék meg kell, hogy feleljen az illetékes hatóság által előírt normáknak és csupán kiegészítő, átmeneti, sürgősségi vagy kivételes intézkedésként alkalmazható, nem pedig a műszaki intézkedések alternatívájaként.

16. cikk

Minden munkaadót felelőssé kell tenni az általa alkalmazott munkavállalók azbeszt-expozíciójának megelőzését és korlátozását szolgáló intézkedések kidolgozásáért és végrehajtásáért, valamint azért, hogy megvédjék őket az azbeszt okozta veszélyek ellen.

17. cikk

1. Porló azbeszt szigetelőanyagot tartalmazó objektumok vagy szerkezetek bontását, és az azbeszt eltávolítását olyan épületekből vagy szerkezetekből, ahol fennáll az azbeszt levegőbe kerülésének eshetősége, csak olyan munkaadók vagy vállalkozók végezhetik, akiket az illetékes hatóság, a jelen Egyezmény rendelkezéseivel összhangban, az ilyen jellegű munkák végzésére alkalmasnak ismer el és akik rendelkeznek az ilyen jellegű munkák elvégzéséhez szükséges engedélyekkel.

2. A bontási munkák megkezdése előtt a munkaadótól vagy a vállalkozótól egy olyan munkaterv kidolgozását kell megkövetelni, amely meghatározza a szükséges intézkedéseket, ideértve azokat is, amelyek-

- (a) minden szükséges védelmet biztosítanak a munkavállalók számára;
- (b) korlátozzák az azbesztpor levegőbe kerülését;
- (c) gondoskodnak az azbesztet tartalmazó hulladék elhelyezéséről, összhangban a jelen Egyezmény 19. cikkével.

3. A munkavállalókkal vagy képviselőikkel meg kell tárgyalni a jelen cikk 2. bekezdése szerinti munkatervet.

18. cikk

1. Abban az esetben, ha a munkavállalók személyes öltözete azbesztporral szennyeződhet, a munkaadó, összhangban a nemzeti törvényekkel és rendelkezésekkel és konzultálva a munkavállalók képviselőivel, köteles olyan megfelelő munkaruháról gondoskodni, amely a munkahelyen kívül nem viselhető.

2. Az azbesztpor levegőbe kerülése elkerülésének érdekében a munkaruhák és a különleges védőöltözetek használat utáni kezelését és tisztítását ellenőrzött körülmények között kell végezni, az illetékes hatóság követelményeinek megfelelően.

3. A nemzeti törvényeknek és rendeleteknek meg kell tiltaniuk a munkaruhák, különleges védőöltözetek és az egyéni védőeszközök hazavitelét.

4. A munkaadónak felelősséget kell viselnie a munkaruhák, a különleges védőöltözetek és az egyéni védőeszközök tisztításáért, karbantartásáért és tárolásáért.

5. A munkaadó köteles biztosítani az azbesztexpozíciónak kitett munkavállalók részére, hogy a munkahelyen megmosakodhassanak, fürdőt vagy zuhanyt vehessenek, ahogyan az helyénvaló.

19. cikk

1. A törvényekkel és gyakorlattal összhangban, a munkaadónak úgy kell elhelyeznie az azbesztet tartalmazó hulladékot, hogy az ne jelentsen veszélyt sem az érintett munkavállalók, ideértve az azbeszthulladék kezelésével foglalkozó személyeket is, sem pedig az üzem szomszédságában levő személyek egészségére.

2. Az illetékes hatóságnak és a munkaadóknak megfelelő intézkedéseket kell hozniuk a munkahelyek által kibocsátott azbesztporok okozta környezetszennyezés megelőzése érdekében.

IV. RÉSZ A MUNKAKÖRNYEZETNEK ÉS A MUNKAVÁLLALÓK EGÉSZSÉGÉNEK FIGYELEMMEL KÍSÉRÉSE

20. cikk

1. Ott, ahol az a munkavállalók egészségvédelme szempontjából szükséges, a munkaadó köteles a munkahelyeken a levegőbe jutó azbesztpor koncentrációját mérni, és az illetékes hatóság által meghatározott időközökben és módszerek szerint köteles a munkavállalók azbesztexpozícióját nyomon követni.

2. A munkakörnyezet nyomon követésére valamint a munkavállalók azbesztexpozíciójára vonatkozó nyilvántartásokat az illetékes hatóság által előírt időszak alatt meg kell őrizni.

3. Biztosítani kell, hogy az érintett munkavállalók, képviselőik és a felügyeleti szolgálatok ezekhez a jegyzékekhez hozzájussanak.

4. A munkavállalóknak vagy képviselőiknek biztosítani kell azt a jogot, hogy munkakörnyezetük nyomon követését kérhessék, valamint hogy az illetékes hatósághoz fordulhassanak a nyomon követés eredményeinek tárgyában.

21. cikk

1. Összhangban a nemzeti törvényekkel és gyakorlattal, az azbesztexpozíciónak kitett munkavállalók részére biztosítani kell azokat az orvosi vizsgálatokat, amelyek, szakmai veszélyeztetettségükkel összefüggésben, egészségi állapotuk ellenőrzéséhez valamint az azbesztexpozíció által előidézett szakmai megbetegedések diagnosztizálásához szükségesek.

2. A munkavállalók egészségi állapotának az azbeszt használatával kapcsolatos nyomon követése nem jelenthet számukra semminemű jövedelem-kiesést. Ennek ingyenesnek kell lennie és lehetőleg munkaidő alatt kell történnie.

3. A munkavállalókat alkalmas módon tájékoztatni kell az orvosi vizsgálat eredményeiről és személyes tanácsadást kell biztosítani részükre munkájukkal összefüggő egészségi állapotuk vonatkozásában.

4. Abban az esetben, ha azbesztexpozícióval járó munkára történő tartós munkabeosztás orvosilag nem tanácsolható, minden erőfeszítést meg kell tenni, összhangban a nemzeti feltételekkel és gyakorlattal, annak érdekében, hogy az érdekelt munkavállalók más módon biztosíthassák jövedelmüket.

5. Az illetékes hatóságnak ki kell dolgoznia az azbeszt által okozott foglalkozási megbetegedések bejelentési rendszerét.

V. RÉSZ. TÁJÉKOZTATÁS ÉS OKTATÁS

22. cikk

1. Az illetékes hatóságnak megfelelő intézkedéseket kell hoznia, az érdekelt munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel történt tanácskozás után és velük együttműködve, annak érdekében, hogy elősegítse az azbesztexpozícióval kapcsolatos egészségügyi kockázatokra valamint a megelőzés és korlátozás módszereire vonatkozó információk közzétételét és valamennyi érdekelt ezzel kapcsolatos megfelelő képzsét.

2. Az illetékes hatóságnak gondoskodnia kell arról, hogy a munkaadók írásban rögzített politikákkal és eljárásokkal rendelkezzenek azokról az intézkedésekről, amelyek a munkavállalók részére biztosított, az azbeszttel kapcsolatos kockázatokról valamint a megelőzés és korlátozás módszereiről szóló oktatásra és időszakos képzésre vonatkoznak.

3. A munkaadónak gondoskodnia kell arról, hogy az azbesztexpozíciónak kitett vagy feltehetően kitett valamennyi munkavállaló tájékoztatást kapjon a munkájával kapcsolatos egészségügyi kockázatokról, eligazítást kapjon a megelőző intézkedésekről és a helyes munkahelyi gyakorlatról, valamint folyamatos képzésben részesüljön ezekkel kapcsolatosan.

VI. RÉSZ. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

23. cikk

A jelen Egyezmény hivatalos ratifikációit a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

24. cikk

1. A jelen Egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációit a főigazgató nyilvántartásba vette.

2. Az Egyezmény azon időponttól számított tizenkét hónap múlva lép hatályba, amikor két tagállam részéről történt ratifikációt a főigazgató nyilvántartásba vette.

3. A továbbiakban a jelen Egyezmény minden tagállamra nézve tizenkét hónappal azután lép hatályba, hogy a tagállam ratifikációját nyilvántartásba vették.

25. cikk

1. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával egy nyilvántartásba vétel céljából közölt nyilatkozat útján mondhatja fel az Egyezmény első hatályba lépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.

2. Az a tagállam, amely a jelen Egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tíz éves időszak lejártá utáni egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, újabb tíz éves időszakra kötelezettségben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen Egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek szerint.

26. cikk

1. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet valamennyi tagállamát köteles értesíteni a Szervezet tagállamai által vele közölt valamennyi ratifikálás illetve felmondás nyilvántartásba vételéről.

2. A főigazgató a második ratifikáció nyilvántartásba vételéről küldött értesítésével egyidejűleg felhívja a Szervezet tagállamainak a figyelmét az Egyezmény hatályba lépésének időpontjára is.

27. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója az előző cikkek rendelkezéseivel összhangban nyilvántartásba vett ratifikációkat és felmondásokat az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 102. cikke szerint valamennyi részletükben nyilvántartásba vétel céljából megküldi az Egyesült Nemzetek főtitkárának.

28. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az Általános Konferencia elé a jelen Egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a Konferencia napirendjére tűzni az Egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

29. cikk

1. Ha a Konferencia a jelen Egyezményt részben vagy egészében módosító új Egyezményt fogad el, az új Egyezmény eltérő rendelkezése hiányában-

- (a) az új módosító Egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 25. cikk rendelkezéseire, *ipso jure* magában foglalja a jelen Egyezmény azonnali felmondását, amennyiben és amikor az új módosító Egyezmény hatályba lép;
- (b) az új módosító Egyezmény hatályba lépésekor lezárul a jelen Egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.

2. A jelen Egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen Egyezményt ratifikálták, de a módosító Egyezményt nem.

30. cikk

A jelen Egyezmény szövegének angol és francia változata egyaránt hiteles.